ЗОРЯ ГАЛИЦКА.

Львôвъ. Субота дня Ч. 32. 9/21 Цвѣтня 1849.

Выходитъ два разы на тыждень въ Середу и въ Суботу. Цѣна чвертьрочна для ôдбераючихъ въ Редакціи 1 рень. 15. кр. срѣб; для отримуючихъ черезъ почты 1 рень. 35 кр. срб; цѣна пôврочна для ôдбераючихъ въ Редакціи 2 рень. 30. кр. ср; для отримуючихъ черезъ почты 3 рн. 10 кр. ср. Инсераты, або донесенья приватни умѣщаютъ ся по цѣнѣ за кожду строчку въ передѣлцѣ по 3 кр. срб,

Тымчасовый законъ звѣринной ловлѣ (полованя) зъ дня 7 Марта 1849.

Давнѣйше власне всюда у насъ належало право половання бувшимъ панамъ (властителямъ селъ, мѣстъ и мѣсточокъ, пôдъ котрыми ся также въ добрахъ камеральныхъ фервальтеріи розумѣютъ). Такій то дѣдичъ мавъ право для себе звѣрину ловити або забивати такъ на своимъ власнôмъ ґрунтѣ яко и на всѣхъ ґрунтахъ, котри бувшимъ его пôдданымъ належали. Если заяцѣ ~~и добре таки~~ выпасли збôже якому пôддану — то ôнъ не мавъ права зъ ныхъ хôснувати; они выпасали ся въ збôжу пôдданыхъ, абы були товстыми для — пана. И такъ впередъ навѣть съ крывдою пôдданого все жило и робило для пана, абы панъ не перестававъ бути паномъ. Конституція тое все поперевертала: кто бувъ на сподѣ, вытягае и кладе го въ рôвни съ тымъ, що впередъ бувъ на верху. Оже такъ меже иншими стало ся и съ правомъ звѣринной ловлѣ черезъ Патентъ зъ 7. Вересня 1848 и тымчасовый законъ о звѣриннôй ловли зъ дня 7. Марця 1849. (Пôдъ пoлованьемъ або звѣринною ловлею розумѣеся право дику звѣрину або птахи, напримѣръ дикй качкй, убивати, въ сѣти або иншимъ способомъ ловити. Преимущества, яки мали давнѣйши доминія, взглядомъ польованя, знесенй; тому и право польованя на чужихъ ґрунтахъ знесене) (§. 1).

За знесенье того права давнѣйшому управненому не належитъ ся жадное вынадгороджене, хиба тогда, если оказати може, що ôнъ черезъ якуюсь умову або згоду тое право одержавъ. (§. 2).

Нѣкто не смѣе вымагати ôдъ другого, абы ишовъ на облаву и гнавъ звѣрину на стрѣльцѣвъ (§. 3) — якъ то впередъ не въ однôмъ селѣ бувало, що панъ запросивши гостей — для своей забавы цѣлую громаду гнавъ, абы звѣрину зганяла и спуджувала. Чи громада за тое яке почесне отримувала, не знаемо; але найлѣпше було почесне, если якій не дуже управный а до того загорячій стрѣлецъ кого зъ громады не пострѣливъ.

Далѣй постановляе той законъ, що не кождому вôльно на своимъ ґрунтѣ польювати, бо зъ людей честныхъ и господарныхъ лише бы ся волоцюги поробили и свое господарство

бы занедбовꙋвали; а краеви потрêбно господарѣвъ працюющихъ а не бꙋрлакѣвъ; тай на конецъ бꙋлобы въ кождôмъ селѣ тôлько сꙋперечокъ, ꙗкъ мысливыхъ; — а и ꙗкъ бы всѣмъ позоливъ полювати — тобы всю звѣринꙋ одного рокꙋ такъ выбито, що бы оуже на дрꙋгій рôкъ не стало. Отожъ законъ запобѣгае томꙋ и постановлѧе, що ловлѧ поединчимъ позвалѧе сѧ лише въ замкненыхъ (обгородженыхъ) звѣринцѧхъ на дальшій часъ такъ, ꙗкъ доси, (§. 4) и властителѧмъ такыхъ ґрꙋнтôвъ, котрî въ кꙋпѣ неперервано лежатъ и найменше 200. морґôвъ (полѧ або лѣса, або полѧ и лѣса разомъ) выносѧтъ (§. 5). На всѣхъ иншихъ ґрꙋнт. и во всѣхъ иншихъ лѣсахъ, котри лежатъ въ границѧхъ громадскихъ, ловлѧ звѣрины ôдъ часꙋ, ꙗкъ сей законъ оголошаесѧ (въ дѣѧтельнôсть правнꙋ входитъ) — прилꙋчае сѧ до громады (§. 6). Отожъ, ꙗкъ впередъ дѣдичеви вôльно бꙋло на полѧхъ бꙋвшихъ своихъ пôдданыхъ полювати, такъ теперъ громада, ꙗко громада мае право полювати на ланахъ и въ лѣсахъ своего давного пана (если тіи ланы и лѣсы до кꙋпы не маютъ двѣста морґôвъ) и на громадскихъ; але хотѧй бы и ꙗкій дѣдичъ мавъ въ селѣ двѣста и бôльше морґôвъ, але если сѧ тое поле або тіи лѣсы кꙋпы не тримаютъ, ино въ рôжныхъ рꙋкахъ лежатъ, такъ що во однôй сторонѣ разомъ не перерикно 200 морґôвъ не лежатъ: то и въ тôмъ слꙋчаю право польованѧ придѣлено громадѣ, ꙗко громадѣ. Оу насъ дꙋже рѣдко, абы кто разомъ мавъ 200 морґôвъ; томꙋ право польованѧ найчастѣйше бꙋде належало до громады. Если де дорога ꙗка громадска, сельска, перетинае ꙗкій ланъ, або ꙗкій лѣсъ — то оуже не можна казати, що той ланъ або лѣсъ естъ неперерваный; але если таѧ дорога належитъ лише властителеви ґрꙋнтꙋ по обохъ бокахъ лежащого, то тра такъ оуважати, ꙗкбы лѣсъ, або ланъ бꙋвъ неперерваный.

Если мы мовили, що право польованѧ належитъ громадѣ, то належитъ ей въ цѣлости и не мае сѧ розꙋмѣти, що кождый поединчій мае право пôйти си на польоване; тꙋтъ громада оуважае сѧ ꙗко оденъ чоловѣкъ. Отожъ понеже громада складае сѧ зъ множества людей, то громада права польованѧ не може инакше оуживати, ꙗкъ лише такъ, що польоване може заарендовати (наймити комꙋ), або призначитъ си стрѣлцѣвъ, абы тіи полювали (§ 7). Въ такôмъ слꙋчаю, если громада выарендꙋе право польованѧ, то въ мѣсто польованѧ и звѣрины бꙋде мала грôшъ; если бꙋде мала своихъ стрѣлцѣвъ, то также звѣринꙋ бꙋде могла продати. Отожъ той дохôдъ зъ польованѧ на конци рокꙋ треба роздѣлити межи властителѣвъ всѣхъ ґрꙋнтôвъ, котри въ границѧхъ громадскихъ лежатъ, а то въ мѣрꙋ просторонности ґрꙋнтꙋ каждого поединчого ґосподарѧ; томꙋто чій бôльшій ґрꙋнтъ, той также бôльшꙋ пайкꙋ отримае; чіи ґрꙋнта въ границѧхъ громадскихъ лежащіи, хотѧй и въ рôжныхъ рꙋкахъ, сто морґôвъ маютъ, той два разы бôльшꙋ пайкꙋ грошей возме, ꙗкъ дрꙋгій, чіи ґрꙋнта до кꙋпы лише 50 морґôвъ маютъ (§. 8).

Кожда громада обовѧзана естъ пôдъ карою 10. до 200. рин. срб. кары оуважати, абы право польованѧ иншимъ способомъ не дѣѧлосѧ, ꙗкъ въ тôмъ законѣ означено (§. 9). Теперь най кожда громада осꙋдитъ, чи може ще надаль позвалѧти дѣдичеви, его синамъ, або лѣсничимъ и писарѧмъ, абы си такъ ꙗкъ давнѣйше ходили и полювали, кꙋда и коли имъ сѧ хотѣло. Если кто поединчій зъ громады, або ꙗкій посторонный позволитъ си полювати, а не мае до того права, то сѧ оуважае ꙗко крадѣжь звѣрины и бꙋде караный, ꙗкъ права приписꙋютъ. (§. 10).

Если комꙋ черезъ звѣринꙋ або и при польованю шкода ꙗка, на примѣръ въ збôжꙋ оучинилась, то оушкоденый мае право вымагати вынагородженѧ ôдъ того, до кого право польованѧ належитъ; теперъ то найчастѣйше ôдъ громады (§. 11).

Приписы поліційни̂ взглядомъ польована (коли зачинати польовати въ осены, а коли ко̂нчити польоване на веснѣ, на якꙋ звѣринꙋ можъ полювати и проч.), если ся теперѣйшномꙋ законови не спротивляютъ, зо̂стаютъ въ своей давно̂й силѣ (§. 12).

Всѣ арендывзглядомъ польована, если ся спротивляютъ томꙋ законови, о̂дъ дня оголошеня егожъ маютъ устати. (§ 13).

Патентъ той о ловли мае силꙋ обовязꙋющꙋ о̂дъ дня его оголошеня (§. 14).

Міністрамъ справъ внꙋтренныхъ и земледѣльчества порꙋчено естъ, той законъ въ житье впровадити (§. 15).

Патентъ той по̂дписаный на днꙋ 7. Марта с. р. черезъ Цѣсаря и всѣхъ міністро̂въ.

Комꙋ честь, Томꙋ слава! Мило намъ дати народови галицко-рꙋскомꙋ вѣдомо̂сть о школѣ въ Мꙋшинцѣ, селѣ на само̂й границѣ галицко-рꙋской землѣ, кꙋда уже заходитъ польско-мазꙋрска и угорска земля въ окрꙋзѣ Сандецко̂мъ. Тая школа повстала, старанностію Священника Михаила Криніцкого, пароха Тылицкого, и уже ревностію сего честного нашого Священника и учителя и дяка такъ далеко постꙋпила, що 70. дѣтей нашихъ рꙋскихъ по рꙋски добре читаютъ, пишꙋтъ, рахꙋютъ и также въ Церквѣ при набоженьствѣ прикрасно спѣваютъ. Честь и слава сымъ мꙋжамъ, котри ся такъ старанно до просвѣщеня рꙋского народа прикладаютъ!

Уже давно оскꙋдила якась часть побратимцѣвъ нашихъ рꙋски звычаи соромомъ обкладати. Алежъ и теперь знаходятся люди, котри якъ узрятъ рꙋскꙋ одежꙋ и рꙋскій цвѣтъ, або якъ зачꙋютъ рꙋске слово, заразъ особливо тꙋ во Львовѣ здивляются, нечестни слова за Рꙋсиномъ кидаютъ и его застыдати стараются. Зъ того видно, якъ то далеко сягае ненависть на рꙋскꙋ народно̂сть, и якъ бы то тꙋю народно̂сть притлꙋмити хотѣли, и то брата! Такъ то, зновъ Каинъ враждꙋетъ!

Приѣхавъ тꙋ до Львова Рꙋсинъ зъ Угорщины, такій Рꙋсинъ, якъ нашъ каждый галицкій Рꙋсинъ. Мы галицки Рꙋсины розꙋмѣемъ дꙋже добре мовꙋ рꙋскꙋ, якою наши брата Рꙋсины въ Угорщинѣ говорятъ. Поляки кажꙋтъ, що рꙋска и польска мова все одно но Рꙋсины Угорски ничого не умѣютъ зъ польска говорити и кождꙋ словенькꙋ мовꙋ лѣпше розꙋмѣютъ, якъ польскꙋ!

Всячина.

Русинъ воякъ.

Баллада. (Продолженье.)

Тꙋжъ! на рѣчки боцѣ лѣво̂мъ,
Вже ся Франкомъ въ очи дивимъ,
И приступомъ беремъ мѣстъ;
Рꙋсни кꙋлѣ и багнеты,
Валятъ мꙋжо̂въ — якь зъ трепеты
Сильна вꙋря жоктый листъ!

Вжесьмо трꙋпомъ загатили,
Быстрꙋ рѣчкꙋ — моста взъели,
Крвавымъ боемъ бо̂льшꙋ часть,
Силъ остатныхъ добꙋваемъ,
Тяжкій нападъ о̂дпираемъ,
Чей ся решта съ щастьомъ вдасть!

Але! ци ихъ чорто̂въ сила
Принесла? — ци птахо̂въ крила?
Якъ ся взяли въ ро̂внинѣ?
Гдесь тамъ нижше шевалієры
Чваломъ рѣчкꙋ перебрали
И взяли насъ въ два огнѣ!

Смерть! погибель! врата всюды!
Шаблѣ въ плечѣ! — кꙋлѣ въ грꙋды,
Многій воякъ зъ моста — мыкъ!
Мꙋтна рѣчка зъ рꙋской кровцѣ, —

А зъ нашои хорѫговцѣ,
Не зôставъ ся — лишь патыкъ!

Мы передни ослаблени,
И ôдъ Нашыхъ ôдотнени,
Слово: „Пардонъ!" — не рекли!
Въ рьедахъ задныхъ бôльши силы,
Враговъ стѣны проломили,
И до — — своихъ оутекли!

Насъ на мостѣ — гôрка бѣда!
Обскочили якъ псы дѣда,
„Вороги — и горнѫтъ въ плѣнъ!
Ôдобрали, где що было,
Гверъ, багнеты, порохъ — кулѣ,
„Нѣчимъ бити; — анѫ гинь!

Мы голѣрѫчь — съ орѫжиновъ,
Жегнаемъ ся, якъ съ дрѫжиновъ, —
Сльоза капле долѣвъ лиць;
Такъ сто мѫжа зъ батальонѫ,
Гетъ займили до прейзонѫ,
Якъ телята до рѣзниць!

А въ тôмъ зъ задѫ, — що за диво?
Ци зôрвавъ ся выхоръ живо?
И тѫманомъ копотитъ,
Ахъ! то намъ на оборонѫ,
Кирасѣровъ полъ швадронѫ
Черезъ поле въ чвалъ летитъ.

Нѣбы зъ хмары разомъ впали,
Зъ рѫкъ чѫжихъ насъ ôдобрали;
Гордый ворогъ хѫтко зникъ:
Бо тельмомъ — якъ вода зъ сплѣтѫ,
Всѣхъ посѣкли на капѫстѫ!
Лижъ съ орѫжіемъ вôзъ оутѣкъ!

„А! славажъ Ти Боже милый!
„Що живцемъ насъ хоть не зъѣли!
„Же вертаемъ хоть таки!
„Честь вояцкѫ чей не стратимъ,
„И Французамъ ся ôдплатимъ!
„Ще здорови кулаки!

А Комендантъ насъ въ двѣ лавѣ,
Гетъ за фрѫнтомъ такъ поставивъ:
„Вы беззбрôйни стôйте тѫтъ"
„Щобы ворогъ не взрѣвъ люки!
А мы поспѫскавши рѫки,
Дивимо ся, якъ насъ бютъ!

Осина мѫ! Французъ лютый,
И тѫтъ не дасть ôдотхнѫти!
Такъ насъ дѫже полюбивъ!
Не досыть! — же намъ побивъ мѫжи, —
И забравши всьо орѫжье,
Ще зъ насъ дѫрнѣвъ поробивъ,

Скоро заздрѣвъ — сюда — тѫда; —
Що коло насъ грѫбше люда,
Выцѣливъ на насъ пѫшкы:
Цѣлѣсенька батерія,
Заричала нѣбы змія,
Летатъ кулѣ якъ грѫшки!

Ледво кôлька хвиль минае,
Огонь дѫжше докѫчае.
Видимъ близько свôй конецъ:
Куля кулю постигае,
Мѫжъ по мѫжѫ полягае,
Нѣбы Сѣчна пластовецъ!

(Продолженье настѫпитъ)

Въ 31. Числѣ въ артикулѣ „Господарство сельске" на сторонѣ 188 въ першôй передѣлцѣ строчкахъ 12-15. зъ горы поповнена ошибка другѫ и читай такъ: „имъ може помочи такъ, щобы ихъ на мѣсце добрыхъ переставати а по тôмъ на далеке мѣсце занести, бы добрый рôй знову на старе мѣсце прійшовъ!" Въ другôй передѣлцѣ 6. строчцѣ зъ долины на тôй самôй сторонѣ мѣсто; „обыдное" читай: „обрядное". —

Выдаватель и зарѫчающій Редакторъ А. ПАВЕНЦКІЙ. Типомъ Інститѫта Ставропигіянського.